

Catalpa x erubescens 'Purpurea' in zomerkleed

Het geslacht *Catalpa*

Kenmerken

De soortnaam *Catalpa* dankt de boom aan de verbasterde naam *Catawpa* die de autochtone (ook hier!) inwoners van Noord-Amerika, de indianen, aan *Catalpa speciosa* gaven. Trompetbomen zijn heel grote struiken, meerstammige bomen, maximaal 10-12 meter hoog, tot solitaire bomen die wel 20 meter hoog kunnen worden, afhankelijk van de soort. Alle *Catalpa's* zijn bladverliezende bomen met vaak breed, grillig vertakte kronen met een onregelmatig ronde tot ovale of schermvormige kroon. De kroon wordt van nature meestal gevormd op een zware stam met zware gesteltakken, onder in de kroon afstaand en hoger in de kroon schuin opgaand. De Amerikaanse *Catalpa speciosa* vormt een meer

doorgaande, maar zelden kaarsrechte *central leader*. Daardoor wordt deze boom in zijn optimum wel tot 40 meter hoog. De Chinese species zijn beduidend kleiner van formaat, tot maximaal 20 meter hoog. Meer daarover bij de soortbeschrijvingen. De schors van de trompetboom is grijs tot grijsbruin van kleur, in de jeugdfase wat ruw en op latere leeftijd gegroefd met kleine schorsplaatjes of met lange smalle schorsplaten. De senioren dragen schitterende, zwaar gegroefde en grillige stamschors, welhaast knoestig en grijs tot zilvergrijs van kleur met schitterende, diepe grillige schorsrillen. De takken en twijgen zijn dik en stevig met een relatief grote mergkern; die grote mergpijp maakt het hout wel wat broos. In een zachte herfst en op wat te natte gronden wil

de boom nogal eens te lang doorgroeien, waardoor de tak/twijg bij plotselinge vorst diep kan invriezen. De boom herstelt echter prima van dit soort schade en groeit vrolijk verder. De twijgen zijn groenbruin, grijsbruin of olijfgroen tot loodgrijs van kleur, afhankelijk van de soort. Bij een aantal species dragen de twijgen wat sterharen aan de top. De knoppen zijn klein tot zeer klein, rond tot kegelvormig en bruin tot roodbruin van kleur. Bijzonder is dat de twijgen geen eindknop dragen. Het grote tot zeer grote blad is tegenoverstaand, maar staat ook vaak (en dan helemaal aan de twijgeinden) in kransen van drie. Het blad is eivormig tot hartvormig met, al naar gelang de soort, drie tot vijf ondiepe lobben. De bladsteel

16 min. leestijd

SORTIMENT

Binnen de systematische indeling van het *Regnum vegetabile* – het Plantenrijk – behoort het geslacht *Catalpa* tot de orde van de *Scrophulariales* en daarbinnen tot de familie van de *Bignoniaceae*, de trompetboomachtigen. De naam van deze orde is volgens mijn 'vrienden', de taxonomen, sinds 2003 *Lamiales*, *Dond.. juh, gloeiende, gloeiende ...!!*). De middelgrote familie *Bignoniaceae* omvat ruim 100 geslachten en honderden soorten, meestal tweehuizige (behoeft geen verdere uitleg, toch?) struiken en bomen, waarvan het overgrote deel voorkomt in de subtropische en tropische gebieden op deze aardkloot. Het geslacht kent elf soorten; zes daarvan komen voor in de gematigde klimaatzone van het noordelijk halfrond. Verder kent het geslacht twee variëteiten of forma's, twee hybridesoorten en veertien cv's.

Andere geslachten binnen deze familie zijn o.a. *Amphilophium*, *Parabiogonia*, *Spathicalyx* en ... (Ik hoor op de achtergrond dreigend gemompel: 'Daar gaat tie weer hoor!, die mafkees. Nog nooit van gehoord JP, zelfs niet in mijn naaste dromen!'). Excuses, waarde lezers; de bovengenoemde geslachten zijn alle zeer warmteminnende en koudevliedende species, oftewel tropische makers, en mogelijk daarom bij u iets minder bekend. Gelukkig omvat de familie ook wat bekendere geslachten, zoals *Tecoma* en *Bignonia*, en de bekendste: *Campsis*, die de meesten van u als klimplant kennen. Het natuurlijke verspreidingsgebied van de verschillende soorten van deze makker ligt respectievelijk in de oostelijke en zuidelijke staten van Noord-Amerika en in Noordwest-China.

onregelmatige lippen, een asymmetrisch gevormde klokvormige grote bloemkroon, met boven twee kleinere en onder drie grotere lobben met een franjeachtige zoom, die aan de top iets omgeslagen is. De bloem bezit twee gele of oranjekeurige strepen als honingmerken en purperen of paarse stippeltjes op de onderlippen. Deze schitterende, witte tot gelig witte bloemen zijn tweeslachtig, met één stamper en vijf meeldraden met uitstaande helmhokjes. De vruchten zijn lange kokervormige doosvruchten, die in bundels bijeenhangen en al naar gelang de soort tussen de 18 en 40 cm lang zijn, rijpend van groen naar purperpaars of purperbruin. Bij rijpheid spleten deze vruchten overlangs open en kunnen de talrijke platte en gevleugelde vruchten de wereld veroveren. De kiemkracht van deze zaden is zeer groot. (Oei, niet te veel over de kiemkracht melden, JP! Voor je het weet staat ook *Catalpa* op de lijst van invasieve exoten, die in Europa, en dus ook in Nederland, verboden moeten worden. Weer zo'n actie uit Brussel, om o.a. een aantal houtige gewassen op een zwarte lijst te plaatsen, met alle sancties van dien.)

'Op het moment dat u dit deel van het feuilleton leest wordt u scriba al aangevallen door een leger van *Quercus rubra* en *Pseudotsuga menziesii* met luchtsteun van *Robinia pseudoacacia*. *Ailanthus altissima*, *Rosa rugosa* en *Cotoneaster bullatus* rukken vanuit het zuiden op om zich in deze strijd te mengen! Weeh ohh wee !!

heeft een verbrede voet en is erg lang, zodat de grote bladschijf altijd iets neerhangend is. De makker heeft geen steunbladeren, de bladtop is iets toegespitst, de bladvoet is recht of zwak hartvormig en de bladkleur is, afhankelijk van de soort, heldergroen, groen of dofgroen. Het is wel of niet behaard, met aan de onderzijde een lichte groene of blauwgroene kleur, met of zonder viltige beharing.

De bloeiwijze van *Catalpa* is schitterend mooi, om over naar huis te schrijven. Het zijn grote eindstandige opstaande bloempluimen, die afhankelijk van de soort bloeien. De bloempluimen zijn 15 tot 30 cm lang en vertakt. De bloemkelken zijn trechtvormig, eigenlijk als een trompet, 'hééé, vandaar zeker de naam Trompetboom', met

Catalpa bungei blad en bloeiwijze

Catalpa bignonioides bundel zaaddozen

Toch nog snel even dit: de soorten van *Catalpa* kunnen dus door zaad en door zomerstek vermeerderd worden. De meeste cv's worden nog op de wortelhals geënt. Op eigen wortel is vaak goed, maar soms ook niet. Goed bestuderen dus, en laten voorlichten als er sprake is van veredeling; dat is het motto van de hedendaagse boombeheerder. En... geloof niet alles wat er gezegd wordt. Onderzoekt alle dingen en behoudt het goede!

De trompetbomen stellen weinig eisen aan de ondergrond. Vanzelfsprekend hebben ze een sterke voorkeur voor vruchtbare, diep open, vochthoudende en licht kalkhoudende gronden of lemige gronden om optimaal in te kunnen gedijen. Op drogere en armere zandgronden komen ze nog altijd aan de bak. Op zware kleigronden, koud en nat, slempgevoelig en slecht waterdoorlatend, is het allemaal wat minder; en geef de makker eens ongelijk.

Het wortelgestel is breed spreidend en tamelijk oppervlakkig, met zware hoofdwortels die de diepte ingaan voor stevige verankering. Bij planten in verharding moet men ervoor zorgen dat de bodem onder in het plantgat goed en voedselrijk is. Verarm de bovenste 10-15 cm, om opdrukken van de verharding te voorkomen.

Het sortiment

Uw scriba stelt graag een aantal species van dit prachtige geslacht aan u voor en wel mijn eigen selectie en zoals u gewend bent in alfabetische volgorde.

Catalpa bignonioides

De Nederlandse naam is 'grote trompetboom'; dat had u zelf ook kunnen bedenken, toch?

De soortnaam *bignonioides*, het geslacht *Bignonia* en de familienaam *Bignoniaceae* zijn afgeleid van Jéan Paul Bignon, een Franse pater en geleerde (1662-1743). De naamgeving gebeurde door de grote Franse botanicus Joseph Pitton de Tournefort, die de pater hiermee eerde. De boom is in 1726 in Engeland ingevoerd en vandaar over de vorstehuizen en rijke kooplieden in Europa verspreid. De boom komt van nature voor in de gemengde loofhoutbossen van de zuidoostelijke staten van de VS, zoals Mississippi, Georgia en Florida, en dan noordelijk tot in Pennsylvania en het zuidelijk deel van de staat New York.

Het is een grote boom, meer dan 15-17 meter hoog, in cultuur 10-14 meter, met een brede wijd spreidende, open kroon die opgebouwd is uit grillige zware gestel- en kroontakken, die al laag in de kroon vertakken. De meestal korte stam vertakt snel in deze zware gesteltakken, waardoor er geen

central leader of doorgaande stam aanwezig is. De stamschors is in de jeugdfase glad en grijs-achtig van kleur. Op latere leeftijd ontstaat de overlangs gegroefde schors, en de echt oude bomen bezitten grillige, knoestige en diep gegroefde schorsrillen, die zilvergrijs tot grijsbruin van kleur zijn. De twijgen zijn kort en stevig, groenbruin van kleur en als groeischeuten zacht behaard en later kaal. De twijgen hebben rond en wit merg, en onder de knoppen bevinden zich grote bladmerken, vrijwel rond tot rond ovaal van vorm met één cirkelvormige bladspoor. De kegelvormige knoppen zijn opvallend klein en bruin van kleur. Het hout van *Catalpa* is lichtbruin van kleur, grofnervig en niet erg sterk. Als de twijg gebroken wordt, komt er een opvallende geur vrij. Het blad van deze makker is hartvormig tot breed ovaal van vorm en groot tot zeer groot, 16 tot 32 cm lang en 14 tot 24 cm breed, met een gave, gewimperde bladrand en heel zelden met twee lichte korte zijlobben. Gewimperd wil zeggen dat er op de bladrand korte zachte haartjes zitten, als wimpers op oogleden. De bladvoet is gaaf hart-vormig tot vrijwel recht. De bladtop is kort en toegespitst. Het blad is handnervig. De bladbovenzijde is heldergroen en na ontluiking kortstondig behaard; de bladonderzijde is lichtergroen en op de nerven dicht behaard met lange zachte bladharen. Als je het blad kneust, komt er een eigenaardige geur vrij; anders gezegd: het stinkt verschrikkelijk.

De bladeren hangen aan lange dunne bladstelen met een lengte tot wel 15 cm en een verbrede voet met zittende, bruinige bladklieren. De herfstkleur is fraai, licht- tot middengeel, wat in een nat najaar vrij snel vies snotterig bruin wordt waarna het blad afvalt. De bladeren zijn tegenoverstaand, vaak in kransen van drie. Vooral aan de jonge groeischeuten zijn deze kransen veelvuldig aanwezig. Vanwege het gewicht van deze grote bladeren en de slanke bladsteel hangen de bladeren vaak iets door.

De boom bloeit vrij laat met grote tweeslachtige bloemen, vanaf juni-juli tot diep in augustus.

De bloemtrossen zijn eindstandig, zitten dus aan het einde van de twijgen, en bestaan uit grote, brede, opstaande bloemtrossen of tuilen van 15 tot 30 cm lengte. Deze bloempluimen bestaan uit maximaal 45 klokvormige bloemen, die wit van kleur zijn en 4 tot 5 cm lang. De bloemkelk is trechtervormig en groen, met grote onregelmatige slippen en een vergroeide bloemkroon, bestaande uit twee kleinere lobben aan de onderzijde en drie grotere lobben boven. De lobben zijn franjeachtig gegolfd en gekroesd, waarbij de rand iets naar buiten omgeslagen is. Op de onderste ribben van de twee onderste lobben zitten gele tot oranje strepen als honingmerken, en talrijke paarse tot purperpaarse stippeltjes om insecten aan te trekken. Elke bloem heeft slechts één stempel, met een tweelobbige stijltop en vijf meeldraden met afstaande helmhokjes. In de meeste gevallen

Catalpa bign. 'Aurea'

zijn er slechts twee meeldraden vruchtbaar; die andere drie zitten er 'voor spek en bonen' bij. De vruchten zijn lange cilindrische kokervruchten, tot wel 35 cm lengte; ze hangen in bundels bijeen. Deze vrucht is een vrijwel ronde doosvrucht, zo dik als een potlood, aanvankelijk groen en later rijpend tot purperbruin of paars. Bij rijpeid in het volgende voorjaar splitst de doosvrucht van top tot basis open in twee en soms meerdere vruchtschillen, waardoor de zeer talrijke donkergekleurde, platte, gevleugelde en behaarde zaden vrijkomen voor verspreiding. (Het zaad is zeer kiemkrachtig; sst ... Zie boven.)

In het natuurlijk verspreidingsgebied in de VS kiemt de boom in wegbermen en weilanden gemakkelijk uit (hier in Nederland niet, hoor!) en vormt dan in twee jaar tijd vrij rechte stammen, die door de bewoners in het gebied gebruikt worden als paalhout. In dendrologische geschriften wordt minstens een vijftal cv's genoemd, waarvan er in onze regionen slechts twee van enig belang kunnen zijn.

***Catalpa bignonioides* 'Aurea'**

De cv- naam zegt het reeds, *goudgeel*, en dat slaat bij deze species op de gele bladeren. Het is eigenlijk meer een struikvorm, die rond 1870 in Engeland ontstaan is. Waarschijnlijk was het een selectie uit zaailingen, en zoals zovele is deze struik op een onderstam veredeld, op verschillende stamhoogten, om daarmee een fraai bomenspel

Catalpa bungei stamschors

in een park of kasteeltuin te creëren. De boom is beduidend kleiner dan de soort, tot een meter of 8 hoog, en in cultuur houdt het (denk aan de gulden JP-regel: +/- 25 %) al gauw op bij een meter of 6. Het is een langzame groeier, met een brede, grillig vertakte, wat afgeplatte bolvormige kroon. De onderste takken in de kroon zakken snel door, waardoor de vrije doorloophoogte soms een probleem kan worden. Het blad is, zoals gezegd, in het voorjaar prachtig goudgeel en wordt in de zomer meer geelgroen van kleur, om vervolgens in de herfst weer een mooie goudgele herfstkleur te tonen.

Het blad is qua vorm en grootte gelijk aan de soort, evenals de bloeiwijze, die bij deze boom echter pas een aantal jaren na het planten verschijnt en niet in zulke grote aantallen als de soort deze boom siert. De vruchten zijn als de soort, tot 35 cm lange kokervruchten die ook tot na de winter in de boom blijven hangen.

***Catalpa bignonioides* 'Nana'**

Deze makker wordt nogal eens met een foute benaming aangeboden, namelijk *Catalpa bungei*. De laatstgenoemde bestaat wel zeker; daarover later meer. In de meeste gevallen zijn de aangeboden bomen van deze species veredeld op een onderstam van de soort. De totale hoogte wordt dan mede bepaald door de enthoogte. 'Nana' is een dwergvorm, met een dicht vertakte bolvormige kroon met een diameter van 3-4 meter. Op een onderstam van 2,20 m wordt de boom maximaal 5,5 meter hoog. De bladeren van deze species zijn kleiner en smaller dan die van de soort. Het grootste verschil is dat 'Nana' niet bloeit, dus ook geen vruchten eraan – niks, en dat, waarde lezers, maakt deze boom erg saai. In cultuur wordt de boom regelmatig teruggesnoeid of verjongd, om zodoende het dofgroene blad in ieder geval vanaf de entplek te hebben; anders wordt het helemaal zo'n droefheid met deze makker. Toch wordt deze species nog altijd veel toegepast in kleine tuinen, in daktuinen en op kleine(re) pleintjes in de openbare ruimte.

Catalpa bungei

'De enige echte', en oorspronkelijk afkomstig uit de omgeving van Beijing in Noord-China is deze kleine makker met een maximale hoogte van ca. 7 meter; een mooi klein boompje met een mooie ronde kroon. Van nature een meerstammig boompje of grote struik met een kroondiameter van 3 tot 3,5 meter. Het beumke wordt op eigen spil opgekweekt, wat vrij lang duurt vanwege de trage groei, of veredeld op een onderstam van *Catalpa ovata*. Deze makker is sterk afwijkend van

wat ik tot op dit moment heb beschreven. Het blad is namelijk driehoekig tot eivormig en tot 15 cm lang, met een toegespitste top en een wigvormige bladvoet. Het blad is gaafrandig en glimmend donkergroen van kleur. Deze boom bloeit wel, in tegenstelling tot zijn bovenstaande neef, maar niet overdadig. De bloemtuien zijn klein, met vier tot twaalf kleine klokvormige witte tot witroze bloemen, met in de kelk paarse vlekjes en stippeltjes. Heel bijzonder aan deze *Catalpa* zijn de kokervormige doosvruchten, die wel 1 m lang kunnen worden. Dat is heel uitzonderlijk en zelfs buitensporig, zeker gezien de maat van dit toch kleine boompje. Van heldergroen verkleurend tot purperpaars, en dan ook nog de hele winter blijven hangen... Wat een geweldig en bijzonder fraai boompje, dat helaas niet of nauwelijks op boomkwekerijen te vinden is. 'Onbekend maakt onbemind' is ook op deze species van toepassing, helaas!

Catalpa x erubescens

Het x-teken tussen geslachts- en soortnaam moet voor u geen enkel probleem meer zijn, waarde lezers. Inderdaad: een kruising, en wel een soort hybride tussen *Catalpa bignonioides* x *Catalpa ovata*. De soortnaam *erubescens* betekent 'blozend' of 'een kleur krijsend', en slaat op de purperbruine bladverkleuring bij het uitlopen van het nieuwe blad. Deze kruising is in cultuur ontstaan en dat is niet zo verwonderlijk, waarde vrienden. De natuurlijke verspreidingsgebieden van beide kruisouders liggen nogal wat kilometers uit elkaar. *Catalpa bignonioides* komt van nature voor in het oostelijk deel van de VS; de roots van *Catalpa ovata* liggen in het oosten en midden van China. De kruising is in 1866 in Frankrijk ontstaan en de bastaard is voor het eerst beschreven in 1869 door niemand minder dan de grootmeester Elie Abel Carrière (1816-1896), de hoofdman van de Jardin des Plantes in Parijs, in de *Revue Horticole*. *Catalpa x erubescens* kent géén Nederlandse naam! 'Goh .. wat jammer nou! en hoe moet dat dan nu verder, geen Nederlandse naam en hoe moeten we de boom dan?'

De boom groeit vanuit een struikvorm uit tot een meerstammige boom met zware gesteltakken, tot 10-12 meter hoogte, met een open schermvormige of afgeplatte ronde kroonvorm. Ook wordt de boom als hoogstam opgekweekt, maar dat vraagt extra zorg van de boomkweker. De kroon is dan in eerste instantie piramidaal en later rond tot schermvormig. De stamschors is grijs en ondiep gegroefd; heel oude bomen hebben diep gegroefde en grijsbruine schors. De jonge

Catalpa x erubescens 'Purpurea' jong blad

Catalpa ovata

twijgen zijn stevig, olijfgroen van kleur en glanzend. Het harde hout is helaas broos; het is dus absoluut geen boom voor op een winderige plek. Dat geldt eigenlijk voor alle *Catalpa's*; het zijn schitterende bomen die optimaal functioneren op een beschutte standplaats. De bladstand is overstaand, veelal in kransen van drie, met name op de jonge twijgen. Het blad is bij het uitlopen purperbruin en verkleurt later in het seizoen naar groen, maar altijd met een wat paarsige bloes op de wangen. Het blad lijkt sterk op dat van *mama ovata*: het is zwak drielobbig of ongelobd, breed-ovaal, 15 tot 21 cm lang, bij jonge bomen wel tot 30 cm lang, met een hartvormige bladvoet en een kort toegespitste top. Het blad is aan de onderzijde zacht en vrij dicht behaard en hangt aan een lange bladsteel tot 14 cm lengte met een verbrede voet met kliertjes. De bloei is in juli, augustus en september, laat en lang, dus goed voor insecten om voor de winter nog het buikje rond te eten en de voorraadkasten te vullen met honing. Alle *Catalpa's* hadden ook behandeld kunnen worden in het vorige deel van het feuilleton, 'Bomen voor bijen'. De rijke bloeiwijze, vaak wat later in het seizoen dan *Tilia*-soorten, maakt van deze boom een prima insectenboom.

De bloeiwijze van deze species bestaat uit tot 30 cm lange, opstaande bloempluimen met geelwitte trompetvormige bloemen van 3 tot 3,5 cm, dus iets kleiner dan van papa *bigonioides*. Per bloemtui zijn er maximaal ca. 30 bloemen, met aan de binnenzijde van de kelk een lichtgele kleur met rode tot roodbruine stippels en strepen. Het is een schitterend mooie klokvormige bloem met één stamper en ook weer vijf meeldraden, waarvan er slechts twee 'actief' zijn. De vruchten zijn de inmiddels bekende kokervormige doosvruchten, rond en erg dun, in bundels bijeen, 320 tot 30 cm lang en bruinig paarspurper van kleur bij rijpheid. *Catalpa x erubescens* kent vijf cultivars, waarvan er twee twijfelachtig zijn en eigenlijk maar één goed genoeg is om aan u voor te stellen.

Catalpa x erubescens 'Purpurea'

Een zeer fraaie species, gelijkend op de soort qua omvang en groeiwijze, maar met schitterend

donker purperrode twijgen. Ook heel bijzonder en schitterend mooi is dat bij ontlukking van de bladeren de bladkleur zeer donker purperrood tot bijna zwart is. Later in de zomer verbleekt dat tot donkergroen met een paarse vleug, maar het blijft een schitterende parkboom. Het blad is iets kleiner dan bij de soort en de witte bloemen steken schitterend af tegen de donkere bladkleur. Ook deze bloemen zijn aan de binnenzijde geel van kleur, met kleine bruinrode stippen en strepen. De tot 35 cm lange, dunne peulen blijven tot na de winter aan de boom hangen en leveren een fraai winterbeeld op. Een aanrader om het sortiment op de boomkwekerij mee te vergroten en zeker om de openbare ruimte met een donkerbladige species te verrijken.

Catalpa ovata

De Nederlandse naam voor deze boom is gele trompetboom. De herkomst is Oost-, Midden- en West-China, waar deze boom zelfs tot op ca. 2500 m hoogte in de bergen voorkomt. De soortnaam *ovata* betekent 'eirond' en slaat waarschijnlijk op de kroonvorm van deze species. In ieder geval niet op de bladvorm of op de vruchtvorm.

De boom komt van nature niet voor in Japan, maar is daar al eeuwen in cultuur. De Duitse botanische grootmeester Von Siebold beschreef de boom in zijn 'Flora Japonica' en introduceerde de boom in Europa in 1849. Het is een kleine tot middelgrote boom van 6 tot 10-12 meter hoog, meestal meerstammig, maar ook goed als hoogstam op te kweken. Deze Chinees heeft breed spreidende hoofdtakken, waardoor er een brede, wat golvende kroon ontstaat, die aan de top afrondt. Er ontstaat daardoor een soort gewelfde kroonvorm. De schors op de stam en de gesteltakken is grijsbruin en op latere leeftijd ondiep gegroefd, met lange afschilferende schorsplaten. De twijgen zijn grijsbruin van kleur en vrijwel kaal, met af en toe aan de top wat sterharen. Het hout is erg hard en breekbaar en een plantplaats in de volle wind is vragen om armoe. De knoppen van deze species zijn ook weer bruin en zeer klein. Ze staan boven kleine bladmerken, en dat is nieuw in dit *Catalpa*-deel van het feuilleton. Het blad is breed

hartvormig, 11 tot 18 cm lang en 9 tot 18 cm breed, heel vaak met drie- tot vijfhoekige lobben. Alle tussenvormen tussen gaafrandig en vijflobbig zijn mogelijk, en ook nog eens aan één boom. De bladrand is gaaf met wimperharen erop. De bladvoet is hartvormig en de bladtop of bladtoppen is/ zijn kort toegespitst. De bladsteel is lang tot zeer lang, tot wel 25 cm, en bezet met sterharen. Het blad=oppervlak is helder groen, na uitlopen met een donzige beharing, later in het seizoen kaal. De onderzijde van het blad is blauwgroen van kleur en viltachtig behaard, vooral op de nerven en als donzige donkere vlekken in de nerfoksel. Deze haarbosjes worden met een chique benaming *acarodomiën* oftewel mijtenhuisjes genoemd; het zijn de schuilplaatsen voor roofmijten. Deze roofmijten behoeden het blad voor allerlei schadelijke vreters van andere insecten. Bij kneuzing reikt het blad wat smerig. De bloeiwijze verschijnt in juli en loopt door tot eind augustus, met eindstandige, opstaande bloemtrossen of tuilen van 10 tot 25 cm lengte met kleine klokvormige bloemen van 1,5 tot 2 cm grootte. De bloemen zijn dus beduidend kleiner dan die van de andere *Catalpa's*. De buitenzijde van deze bloemen is wittig tot bleekgeel. De vergroeide kroonbladeren hebben aan de binnenzijde oranjegele vlekken, de honingmerken, en purperbruine stippeltjes op de onderlippen. De vruchten zijn de bekende cilindrische kokervruchten, in dunne bossen bijeen hangend, tot 35 cm lengte en met een diameter van 6-8 mm. Ook hier weer massa's kleine zaden die ... ehh ... ssst! Deze makker kent twee cv's, waarvan uw schrijver er een aan u voorstelt.

Catalpa ovata 'Slender Silhouette'

De boom is gevonden door dr. ir. P.C. de Jong (Grote Piet voor intimi), een groot Nederlands dendroloog en aimabel mens, die veel voor ons vakgebied betekend heeft en nog altijd betekent. Op een van zijn tochten vond hij deze boom in de Botanischer Garten in Mainz. De boom vormt een smal piramidale, halfopen kroon met een schitterende doorgaande stam (*central leader*). De boomhoogte is ca. 12 meter

Catalpa speciosa 'Pulverulenta' met witte stippeltjes en vlekken op het blad

met een kroonbreedte van 7 meter, een prima maatvoering voor grote toepasbaarheid in de wat bredere profielen in stad en dorp. Bladeren, bloeiwijze en vruchten als van de soort. 'Slender Silhouette' is een boom die goed verharding verdraagt en dus ook prima toepasbaar is op pleinen in stadscentra of andere winkelgebieden. Een beetje opletten qua wind, maar verder een geweldige boom, die véél te weinig toegepast wordt. Dus, dames en heren boombeheerders, de bal ligt bij u!

Catalpa speciosa

De Nederlandse naam van deze makker is 'groot-bloemige trompetboom'. Briljant, waarde lezers, briljant gevonden, deze Nederlandse benaming van de species binnen het geslacht met de grootste bloempjes, *wie kan zo iets bedenken .. chapeau!* De soortnaam *speciosa* betekent 'schoon' of 'fraai' en kan op allerlei delen van deze boom slaan. Deze Amerikaanse species groeit van nature ten westen van het Alleghany-gebergte in het oostelijk deel van de VS, van de gemengde loofhoutbossen in het zuiden van de staat Indiana tot in Tennessee en Arkansas. De boom is in het gehele westen en middenwesten van Noord-Amerika aangeplant als gebruikshout, onder andere voor spoorbielzen en telefoonpalen. In de VS worden veel nutsvoorzieningen nog bovengronds gedistribueerd; *Catalpa speciosa* is als sterke groeier en sterk hout leverende boom een gewilde leverancier daarvan. De boom is in verschillende staten ook verwilderd. De boom is in 1889 via Frankrijk in Europa gebracht en vandaaruit verspreid.

Het is een 'jopper' van een boom, in zijn natuurlijk optimum wel tot 30 meter hoog, met een sterk opgaande kegelvormige kroon, die op latere leeftijd ovaal rond wordt. In cultuur wordt de boom ca. 20-22 meter hoog, tenminste op goede en voedselrijke gronden. Het is verreweg de grootste en best groeiende *Catalpa*, dus ook met de hoogste maatvoering. De boom heeft een goede, zware centrale stam, die vrijwel tot in de top doorloopt en de machtige kroon draagt. De schors op de oude stam en gesteltakken is grijs

van kleur en diep gegroefd, met lange smalle schorsplaten die loslaten. De twijgen zijn stevig, eerst olijfgroen van kleur met enige beharing, later loodgrijs en geheel kaal. Zoals bij alle makkers in dit deel van het feuilleton zijn de knoppen zeer klein, bruin van kleur en kegelvormig. Het blad is groot tot zeer groot, hartvormig, 18 tot 25 cm lang en 9 tot 17 cm breed, met een zwak hartvormige of rechte bladvoet en een lang toegespitste bladtop. Aan jonge bomen kan het blad wel 30 cm of nog langer worden. Het blad is handnervig en dof donkergroen van kleur, met op de nerven beharing. De onderzijde van het blad is geheel zacht behaard. De bladrand is gaaf en kort gewimperd. Een verschil met broertje *bigonioides* is dat het blad bij kneuzing niet geurt. De bloeiwijze verschijnt in juni/juli, dus ca. drie weken eerder dan bij zijn Amerikaanse broertje, en bestaat uit eindstandige en opstaande bloemtrossen van 13-15 cm lengte. De openstaande bloempluimen dragen aanzienlijk minder bloemen dan bij zijn broertje, maar zijn wel behoorlijk groter: tot 6-7 cm lange en 5 cm brede klokvormige trompetbloemen. De bloemen zijn wit, met in de kelkkroon kleine donkerpaarse stippeltjes en twee oranjegele strepen als honingmerk op de onderlip. De vruchten zijn lange, smalle, ronde doosvruchten die in bundels aan de boom hangen, 30 tot 40-50 cm lang zijn en betrekkelijk dik, met een diameter van 12-15 mm. Deze doosvruchten splijten bij rijpheid open; dan komen de wat grovere gevleugelde zaden vrij voor verspreiding. De kiemkracht is wederom ... ssst! Er zijn meerdere cv's van deze species, maar er is slechts een bijzonder genoeg om aan u voor te stellen:

Catalpa speciosa 'Pulverulenta'

De cv-naam 'Pulverulenta' van deze bijzondere species betekent 'bepoederd' en slaat op de dichte, witte spikkeltjes op de bladeren. De boom is in 1908 in Engeland geselecteerd en via Kew Gardens verspreid over de hele aardkloot. De spikkeltjes zijn blijvend en ook heel oude exemplaren bezitten dit bijzondere blad. Verder lijkt de boom sterk op de soort; hij is mogelijk iets kleiner van formaat en

helaas niet of nauwelijks in cultuur. Jammer, want het is zeker een aanwinst in het sortiment.

Afsluitend

Catalpa's zijn stuk voor stuk schitterend mooie en goed bruikbare bomen, afhankelijk van de soort, maar altijd toepasbaar als parkboom en in de particuliere tuin, vooral de Chinezen, en bij de inrichting van daktuinen.

De grotere makkers kunnen ook prima in verharding gedijen; 'Slender Silhouette' en *speciosa* gedijen goed in een verharde standplaats. Goed opletten bij de inrichting van het plantgat en op een niet te winderige standplaats, dan heb je schitterende bomen die de omgeving verrijken met hun silhouet, grote bladeren, schitterende bloeiwijzen en prachtige bundels paars-purperen vruchten.

Dus: aanplanten, dames en heren boomkwekers en dames en heren boombeheerders.

De boom is het waard!

Groet,

DGA Mauritz Adviseurs & Taxateurs BV.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5751